

amplius peccandi, mente sibi fovere præsentiam Dei, fugere quoad potest ab aspectu et societate complicis, etc. Sane occasio peccandi non voluntaria neque est peccatum in se, neque affert necessitatem peccandi: ideo potest conciliari cum vera detestatione peccatorum et firmo proposito non peccandi de cetero.

Diximus *speculative loquendo*; nam in praxi omnes conveniunt longe magis expedire, imo nos dicimus Confessarium teneri ad differendam absolutionem, præsertim si occasio sit de materia turpi, et talis dilatio commode locum habere possit; nam qui experientia docti sunt, aperte testantur pœnitentes, postquam absoluti discedunt, ut plurimum negligere media præscripta, et sic facillime relabi. E converso vigilantius satagunt, ut remedia exequantur, atque tentationibus obsistant, quando absolutione privantur, timentes ne secus rursus id sibi eveniat. *Forte in hoc quis me nimium rigidum reputabit, verba sunt Alphonsi nostri; sed ego semper sic me gessi in praxi, et sic pergam me gerere cum iis, qui sunt in proxima occasione, quamvis necessaria, et quamvis extraordinaria signa doloris haberent, semper ac mihi non ostenderetur specialis necessitas eos statim absolventi; et sic censeo multo magis prodesse pœnitentium salutem. Utinam et omnes Confessarii sic etiam se gererent: o quot peccata evitarentur, et quot alix salvarentur animæ!*

Idque magis tenet, si sermo sit de pœnitente in occasione necessaria, qui, licet adhibuerit remedia opportuna, semper eodem modo relapsus est, et modica superest spes emendationis. Iste nempe non poterit absolvi, nisi occasionem deserat, etiamsi occurrat ipsa quoque jactura vitæ; nam esto quod ob justam causam possit permitti peccati periculum, nunquam tamen ipsum peccatum formale; at cum nulla apparet spes emendationis, periculum et peccatum fiunt quid unum. Unde eo in casu *quidquid tandem evenire debeat*, ait S. Carolus, *deneganda prorsus est absolutio*; tunc enim urget illud Christi: *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et projice abs te*¹. — Hinc collige cum Dens: 1. quod

¹ Matth. v. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. III, nn. 438, 439; *Praxis*, c. v. — Stapf, § 128.

mulier debeat eligere potius præ penuria perire, quam frequentare domum ubi largas recipit eleemosynas, sed quæ semper degenerant in stipendium meretricium; 2. quod filia debeat deserere confessarium licet utilem, si ex ejus alloquio soleat consentire in delectationem impuram; 3. quod homo a multo tempore furax obligetur omittere officium dispensationis alterius; 4. quod gulosus debeat vitare convivium, ebriosus tabernas, libidinosus familiaria et privata consortia feminarum, etc.¹.

§ II. — De consuetudinariis seu habitatis, ac recidivis.

89. Q. 1. *Quisnam dicitur consuetudinarius seu habitatus?*

R. Consuetudinarius seu habitatus in peccato nuncupatur qui satis frequenter lapsus est in ejusdem generis peccata, de quibus nondum fuit confessus, adeo ut propensionem ad illa contraxisse merito dici possit. Quandonam præcise censeatur contracta hæc prava consuetudo, una regula determinari non potest; alii enim plus facilitatis contrahunt ad aliquod peccatum paucis vicibus; alii non. Generatim loquendo peccatum sæpius repetitum brevi tempore facilius habitum inducit, quam si longioris temporis intervallo totidem vicibus repeteretur. Ceterum ut sit aliqua norma, ordinarie sufficiunt quinque lapsus in mense si sermo sit de peccato externo, modo tamen inter unum et alterum intercedat aliquod intervallum; secus videretur potius unius tantummodo peccati continuatio. Hinc qui quinquies in mense diversis et interpositis diebus tabernam ingreditur et toties inebriatur, dicitur habitum contraxisse. Sed in peccatis luxuriæ multo minor numerus potest habitum constituere: v. g., qui semel in mense fornicatur per annum, merito *habitatus* appellari potest.

Habitato bene potest concedi absolutio, quamvis nulla

¹ Quid si inde timeatur infamia scandalum, etc.? Tunc, vid. dicta, t. I.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 459; et *Homo Apost.*, tract. ult., n. 8.

emendatio præcesserit, modo eam serio proponat et velit serio laborare, ut consuetudinem vincat, uti docent communissime: nam pœnitens præsumitur dispositus, cum sponte ad Confessionem veniat. Et spontanea Confessio est signum contritionis, nisi obstet positiva præsumptio in contrarium; quis enim neget dolorem manifestari per Confessionem?

Excipitur tamen: 1. si habitus sit valde radicans; tunc poterit Confessarius differre (ad breve tempus) absolutionem, si aliud non obstet, tum ut experiatur quomodo pœnitens remedia exequatur, tum ut ipse pœnitens de suo vitio majorem horrorem concipiat; — 2. et maxime si habitus in peccato gravi sit Clericus, qui brevi vult ad sacros Ordines promoveri, ratione nempe positivæ bonitatis quæ illi nunc deest; sed necessario prærequiritur actu ad sublimem, sanctum ac perpetuum illum statum capessendum. Ipsa experientia docet, hac in re difficilem se exhibere idem esse ac causam tueri Ecclesiæ, fidelium, imo ipsius habituati. Hic nulla cautela satis, si expertis credere est¹.

Dices: *Contra habituatum stat positiva præsumptio in contrarium, in ipso nempe pravo habitu et mala peccandi consuetudine.* Sed falsum est; licet enim hæc reddant peccatorem propensorem ad culpam: nullam tamen exhibent hic et nunc præsumptionem malæ voluntatis, cum nullus habeat post absolutionem relapsus².

90. Q. 2. *Quisnam dicitur recidivus, et quid de eo?*

R. Recidivus est ille, qui post Confessionem in eandem culpam eodem vel fere eodem modo relapsus est. Differt ab habituato, quia hic confitetur prima vice peccata sua; ideoque ignoratur, utrum postea relapsurus sit, an non. Porro sententia communis, quam sequimur cum Anacleto, Bonacina, Laymano, Lugo, Petrocorensi, Sanchez, Sporer, Suarez, Viva et aliis docet, quod recidivus rediens cum iisdem peccatis, quæ in aliis Confessionibus deposuerat, nec potest nec debet absolvi generatim loquendo, nisi simul etiam affe-

¹ V. dicta fusius tom. I, *De oblig. Clericorum.*

² V. Liguori, *Praxis Confess.*, c. v. — Salvatori, *Istruzione, ecc.*, par. II.

rat signa extraordinaria suæ dispositionis, quæ solida sint et fundata.

1. Diximus, quod *nec potest nec debet absolvi, si cum iisdem peccatis redeat.* Est contra Sancium atque Silvestrum. Constat ex damnatione hujus sub n. 60 propositionis ab Innocentio XI: *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, non est neganda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, et proponat emendationem.* Sane quando pœnitens jam in alia Confessione admonitus eodem fere modo cecidit, nullo adhibito conatu et nullo impleto ex remediis præscriptis, adest profecto præsumptio, quod rite dispositus non sit: *Ille pœnitentiam digne agit, inquit ad rem S. Isidorus, qui sic præterita mala deplorat, ut futura iterum non committat*¹.

2. Diximus *generatim loquendo*; nam recidivus etiam sola contritionis signa ordinaria præbens per se absolvi potest: imo debet quoties absolutio differri nequeat ex aliqua impellente circumstantia, ut si res sit cum moribundo, qui est adjuvandus omni modo².

3. Diximus *potest absolvi, si extraordinaria signa, quæ solida sint ac fundata, exhibeat.* Est contra Genetum ac Merbesium; nam relapsus anteactus, quamvis videatur præbere etiam pro præsentem præsumptionem indispositionis, non est tamen argumentum omnino certum; quia contingere potest, quod pœnitens vere habuerit firmam voluntatem non relabendi, et tamen vi pravi habitus relapsus sit. Quare quoties præbet signa fundata et extraordinaria doloris, toties præsumptio de indispositione cedit, cum ex adagio: *Præsumptio cedat veritati*; et Confessarius tunc poterit prudenter judicare pœnitentem bene dispositum, cum eum videat uberiori gratia donatum, qua nempe fit constantior. Neque

¹ L. II, sent. c. xvi. Quare nobis non arridet eorum doctrina, qui volunt recidivum redeuntem cum signis tantum ordinariis absolvi posse usque ad quartam vicem, etiamsi eodem modo relapsus sit, et nullum adhibuerit pro emendatione remedium.

² Quid si agatur de vitando scandalo, et aliunde recidivus non tribuat sufficientia indicia?

dicas solam temporis probationem esse signum mutatæ voluntatis; nam hæc mutatio tota pendet a gratia divina, quæ non indiget tempore. Unde aiebat Chrysostomus¹: *Temporis moram non quære, sed animæ correctionem; hoc itaque fac, ut demonstrent sintne compuncti*². Et hæc semper fuit agendi ratio sanctorum Xaverii, Nerii, Avellini, beati Leonardi, etc.

91. Quænam autem sint signa extraordinaria, solida et fundata, sequentia assignant Auctores non solum valde eruditi et pii; sed etiam experientia edocti, ut sunt Anacletus, Croix, Layman, Lohoner, Lugo, Mazzotta, Millant, Salmanticenses, Segneri, Sporer, Wigandt, aliique plures et passim cum S. Alphonso nostro³.

1. Major dolor patefactus per lacrymas insolitas, per suspiria, aut per talia verba, quæ ex animi compunctione oriuntur: v. g., si effundantur post auditam concionem, vel post monitiones Confessarii præbentis aliquod compunctionis motivum; — 2. minor numerus peccatorum, cum pœnitens fuerit in iisdem occasionibus⁴. Vel si perseveraverit in gratia per notabile tempus, puta per 20 aut 25 dies, cum prius pluries in hebdomada prolaberetur. Vel nonnisi post magnum conflictum prolapsus sit; — 3. studium adhibitum ad emendationem, et implementum mediorum, quæ præscripta sunt: v. g., jejunia, elemosynæ, orationes, fuga spontanea occasionum; — 4. Confessio spontanea, quæ nempe non oriatur neque ex obligatione præcepti Paschalis; neque ex impulsu Superiorum; neque ex usu se confitendi in certis solemnitatibus: sed a sola voluntate sese reconciliandi cum Deo. Ut esset in illo, qui pro Confessione peragenda notabilem adhiberet conatum, longum iter susciperet, se abstineret a lucro illius diei, magnum conflictum internum vel externum superaret: quod locum habet præsertim in juvenibus et viris, qui et seipsos et timorem humanum vincere debent, ut ad Confessarium accedant; — 5. si accedat ad Confessionem ductus motivo extraordinario, v. g., mortis amici, vel timore infortunii vel ex audita concione, ut esset maxime

¹ Hom. xiv, in II ad Cor.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 460.

³ V. Segneri, *Il Confessore istruito*, c. iv. — Andreucci, *Diss. Theol.*, de recidivis. — Faure, *Dubitationes theol. de judicio practico circa recidivos*. — Salvatori, *Riflessioni*, ecc., p. II. — *Riflessioni sulla santità e dottrina del Liguori*. Torino, 1859.

⁴ Ce qui doit s'entendre d'une diminution sensible; car, en morale, *parum pro nihil*. Ita Gousset, *Justification de la Théologie morale de S. Alphonse*, c. ix.

tempore exercitiorum, missionis, etc.; — 6. si prius confiteatur peccata culpabiliter ommissa; vel restituat ablatum; vel reparet famam proximis læsam; vel post peccata significet se ad Confessarii monitionem adeptum fuisse novam cognitionem suæ iniquitatis, aut periculi suæ damnationis (N).

SCHOLIUM. — *De absolutione et assistentia præstanda moribundis.*

92. Q. 1. *Quomodo se gerere debet Confessarius cum moribundo?*

R. Si moribundus det aliqua pœnitentiæ signa Sacerdoti præsentanti, non est dubium, quin sit absolvendus absque ulla conditione. Imo expedit, ut toties absolvatur, quoties præstat hujusmodi signa; adest enim in hoc casu materia sufficiens, uti sunt omnia peccata illius sub ratione generica peccati et offensionis Dei, eamque materiam exhibet infirmus per illa ipsa signa. Adest etiam cognitio causæ meliori modo quo potest, licet non plena.

Si vero infirmus jam sit sensibus destitutus, an sit absolvendus, distinguendum: vel aliqua doloris signa dedit adstantibus, v. g., postulando confessionem et absolutionem, et adstantes de hoc testimonium ferre possunt. Vel non dedit, neque unus testis haberi potest.

1. Si dedit signa aliqua, sententia communis atque tenenda cum D. Thoma docet moribundum absolvendum, licet fuerit habituatus in peccatis, et confessus adhuc non sit¹. Hoc probat Concilium Arausicanum², S. Leo Papa³, ac Rituale R.; per testationem enim factam ab aliis satis sensibilis fit confessio, saltem bona voluntas⁴. An autem talis absolutio debeat dari absolute communiis affirmant cum Lugo et Viva; nam in necessitate sacramenta debent absolute

¹ Opusc. vi, *De Sac. Unct.*

² In can. *Qui recedunt*, caus. 26, q. 6.

³ In c. *Is qui*, causa 26, q. 6.

⁴ Clemens autem VIII damnans Confessionem factam absenti expresse declaravit, se noluisse casum hunc comprehendere, ut testantur Bellarminus, Suarez et Lessius.

conferri, quoties de materiæ valore probabilitas habetur. Sed Suarez, Croix cum S. Antonino tenent dandam esse sub conditione *si es capax*, ut sic etiam Sacramento consulatur, si fortasse invalidum sit. Quæ opinio nobis videtur tuta, cum non satis videatur vinci posse dubium, an signa data sufficientia sint, præsertim si agatur de rudibus.

2. Si nulla signa dedit, negant moribundum absolvendum esse (ne sub conditione quidem) Abelly, Busembaum, Layman ac Lugo. Sed probabilior, et hodie etiam communior sententia cum Billuart, Cardenas, Concina, Croix, Juvenin, Merbesio, Molina, Pontas, etc., contrarium tuetur, quamvis moribundus non ita christiane vixerit. Clare id docet Augustinus: *Quæ Baptismi, eadem reconciliationis est causa, si forte pœnitentes finiendæ vitæ periculum præoccupaverit; nec ipsos enim ex hac vita sine arrha suæ pacis exire velle debet mater Ecclesia*¹. Tunc enim prudens adest dubium, quod infirmus vel ante sensuum destitutionem, vel post in aliquo lucido intervallo advertens damnationis suæ periculum velit et petat absolutionem signis vere sensibilibus, uti sunt suspiria, motus corporis, anxietas respirationis, oculorum elevatio, constrictio manus, etc.; licet a præsentibus non percipiatur, quod quidem aliquando contigisse narrant².

Imo etsi ageretur de eo, qui sensibus destitutus sit in ipso actu peccati, v. g., duelli, furti, grassationis, adulterii, satis probabiliter eum aiunt adhuc esse absolvendum sub conditione, modo constet fuisse catholicum; quia de quolibet potest esse præsumptio, quod si unquam rationis usu donetur, petat meliori quo potest modo Confessionem.

93. Q. 2. *Quoties moribundo absolutio renovanda est?*

R. Dum infirmus adhuc sensibus viget, absolutionem pluries ei conferre post brevem reconciliationem juvabit, ut ita ille magis circa sta-

¹ L. I, *De adul. conj.*, c. xxviii. — V. Liguori, *Homo Apost.*, tr. XVI, n. 36; *Op. Mor.*, l. VI, n. 480.

² In tali ac tanta necessitate hæc signa profecto sufficient; cum, dicente eodem Augustino, *Sacramenta sint propter hominem, non homo propter Sacramenta; et satius sit dare nolenti, quam negare volenti*. Adde: Per appositam conditionem satis reparatur injuria Sacramenti. — V. Benedictus XIV, *De Syn.*, l. VII, c. xv. — Ferraris, vº *Moribundus*.

tum gratiæ securus reddatur, si forsam præteritæ Confessiones invalidæ fuissent, aut saltem gratiæ augmentum recipiat, nec non Purgatorii pœnæ ei minuatur. Et si forte infirmus tunc in lethale incidat peccatum, ne extereat; sed moneat, ut Jesu ac Mariæ nomina invoceat; si rursus tentatur, benigne ipsum confortet, procuret ut contritionis actum eliciat, et statim absolvat. — Si tamen infirmus jam sensibus caret, et nullum doloris, nec absolutionis desiderii signum ostendit, non expedit valde sæpius intra eundem diem absolutionem ei impertiri; quia tunc, licet conditionate detur, tamen ut Sacramentum valeat administrari sub conditione, urgens et gravis causa requiritur: unde tunc opus est, ut aliquod notabile temporis spatium intermediet.

Verum in hoc Sacerdos ex ipsa conscientia (quam noverit infirmi) se dirigere debet; nam si ille habituatus fuit in pravis cogitationibus, si aliquo vulnere moritur, aut aliqua odii vel impuri amoris passione est irretitus, si infirmitas est nimis acerba, et ipse non libenti animo suffert, tunc sæpius absolutio dari potest: sin autem, sufficit ut trium aut quatuor horarum spatium intercedat; frequentius tamen, si jam moriturus est. Non abs re autem erit ægrotum, dum mente pollet, monere, ut si loqui non possit, signo aliquod determinatum det, dum absolutionem quærit, aut dum ipsi conferri vult, v. g., oculos claudat vel reseret, manum eleve, caput inclinet et similia. Confesarius autem diligenter hujusmodi signa exploret et perscrutetur (O).

Ad dignoscendum instans mortis dat indicia *Summula* Raymundi:

His ægrum signis morientem nosce quaternis:
Fronte rubet primo, pedibus frigescit ab imo,
Albescit nasus, dexter lacrymatur ocellus.

CAPUT QUARTUM

DE SACRAMENTI PœNITENTIÆ MINISTRO

94. Q. 1. *Quisnam est legitimus Pœnitentiæ minister?*

R. Waldenses et Wiclephitæ Pœnitentiæ ministerium bonis laicis tribuebant; negabant Sacerdotibus pravis. Protestantes vero maxime lutherani, dicunt quemlibet fidelem hanc potestatem accepisse a Domino.

Sed dicimus 1: de fide est solos Sacerdotes esse Pœnitentiæ ministros; Christi enim verba, quibus hæc ininitur facultas, ad solos Apostolos eorumque in Sacerdotio successores pertinere universa antiquitas uno consensu semper agnovit. Hujus veritatis testes sunt omnia latinorum ritualia, omnes græcorum et orientalium liturgiæ. Itemque Patres; S. Ephrem ait: *Absque venerando et divino Sacerdotio remissio peccatorum mortalium non conceditur*¹. Et S. Ambrosius: *Jus hoc solum permissum Sacerdotibus est*². Et sane absurdum est, ut omnes in societate judices sint ac magistratus: porro absolutio actus judicialis est ac supremæ auctoritatis; — 2. de fide item est pravitatem Sacerdotum non officere, quominus ipsi valide absolvant; nam Sacramentorum virtus est ex meritis solius Christi³.

Utrumque Tridentinum definivit⁴: *Si quis dixerit Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi et solvendi non habere; aut non solos Sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus et singulis Christifidelibus esse dictum: Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata, etc., anathema sit (P).*

95. Q. 2. *An quilibet Sacerdos possit Confessiones rite excipere?*

R. Negative; ad validam enim pœnitentiæ administrationem requiritur ulterius, ut Sacerdos approbetur ac donetur jurisdictione, nisi de casu extremæ necessitatis agatur. — Ad administrationem vero utilem insuper necesse est, ut Confessarius eas dotes obtineat, quæ hujus muneris sunt: et si quos admiserit defectus, corrigat⁵.

¹ Orat. De Sacerdotio. — ² De Pœnit., l. I, c. II.

³ V. De Sacramentis in genere, ubi de valida administratione.

⁴ Sess. XIV, can. X. V. Liguori, Op. Mor., l. VI, n. 540. Unde quando Jacobus ait: *Constemini ergo alterutrum peccata vestra*: per alterutrum non intelligitur quilibet; sed Sacerdos seu homo homini. Patet ex particula ergo, quæ hunc versiculum connectit cum antecedenti, in quo Apostolus Sacerdotes dixerat esse vocandos ad unguendos infirmos. Adde non pauci textum illum explicant de humili tantum Confessione, qua quis nempe se dicit esse peccatorem, ut alios ad orandum pro se moveat.

⁵ An gravis sit obligatio Confessiones audiendi, V. t. I, quoad Parochos quoad ceteros.

Art. I. — De Confessarii approbatione et jurisdictione.

96. Q. 1. *Quid est Confessarii approbatio?*

R. Confessarii approbatio est *juridicum testimonium, quo Episcopus fidem facit, se talem Sacerdotem judicare idoneum ad Sacramentales fidelium confessiones in sua Diœcesi audiendas*. Quibus ex verbis deducitur ad talem approbationem non requiri de rei essentia examen, si adsit iudicium prudens de sufficientia et idoneitate.

Ubi viget disciplina Concilii Tridentini, nullus Sacerdos potest Sacramenti Pœnitentiæ ministerium exercere, nisi aut habeat Beneficium parochiale, aut ab Episcopo loci, in quo Confessarii munus exercere cupit, sit approbatus¹. Ait enim: *Quamvis Presbyteri in sua Ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus nullum, etiam Regularem, posse Confessiones sæcularium², etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut habeat parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus judicetur, et approbationem quæ gratis detur, obtineat, privilegiis et consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus*³. Hinc sequitur approbationem petitam et negatam minime sufficere; sed requiri ut reapse concedatur.

Approbatio dari debet ab Episcopo loci, in quo Confessiones excipiuntur; non ab Episcopo pœnitentis. Ita fert universalis praxis, et constat ex Bulla Innocentii XII *Cum sicut*, et Benedicti XIV *Apostolica indulta*. Hanc approbationem Episcopus etiam per alios potest tribuere, cum non sit actus Ordinis (Q).

¹ Nomine Episcopi venit Vicarius capitularis, Sede vacante; cum sit in ejus locum.

² Dicit *sæcularium*: nam regulares pro suorum confratrum regularium Confessione excipienda indigent sola generalis vel provincialis approbatione.

³ Sess. XXIII, c. XV, de R.; patet autem Concilium loqui de consuetudine ac præteritis privilegiis; non de iis quæ obtinere possunt in futurum; ut revera plura obtinuerunt, nemine reclamante. — V. Benedictus XIV, *Notificatione* 1771. — Ferraris, vº Approbatio.

97. Q. 2. *Quid penes Novariensem Diocesim notandum venit circa approbationem?*

R. Hæc præcipua: 1. eos qui actu Parochi sunt et Coadjutores Titulares, id est possessionem adepti, approbati in tota Diœcesi absque facultatis renovandæ necessitate; sed ceterorum Sacerdotum neminem approbati sine præcedenti idoneitatis periculo; 2. singulos sive regulares sint sive sæculares, non approbati, nisi ad anni spatium: iccirco, eo evoluta, omnes teneri prorogationem expostulare, exhibendo intra mensem octobris patentes Litteras proprio Vicario foraneo, vel Secretariæ, vel Cancellariæ episcopali, si sint sæculares; Superiori autem Monasterii, si sint regulares. Hoc si fecerint ad totum usque mensem decembris facultas prorogata censetur, etiam ante acceptum prorogationis decretum: si vero neglexerint, ultima octobris die expirabit¹; 3. hoc prorogationis decretum Sacerdotibus sæcularibus non concedi, nisi prius exhibeant testimonium proprii Confessarii de Confessione singulis hebdomadis peracta; et attestationem Parochi de morum honestate, de cura in divinis officiis, in catechesibus tradendis, et in collationibus casuum conscientiæ frequentandis; 4. Patentes approbationis et prorogationis litteras extendi quidem pro Confessariis omnibus ad totam Diœcesim; sed *per se* non complecti facultatem absolvendi a reservatis; neque ad Confessiones Monialium aut mulierum quarumcumque in Monasteriis, Collegiisve degentium (pag. 117).

98. Q. 3. *Quid de Confessarii jurisdictione?*

R. Nomine *jurisdictionis* hic intelligitur *potestas illa, qua Sacerdos in subditum fert sententiam, in foro tamen conscientiæ*. Proprie loquendo hæc approbationem supponit, licet nunc cum illa videatur confundi, quia una simul tribuitur; nam hodiernis moribus statim ac quis denuntiatur idoneus, Litteris patentibus donatur, quarum vi jam potest confessarii munus in Diœcesi exercere, sub limitationibus tamen in ipsis litteris expressis.

Duplex est Confessarii jurisdictione: ordinaria et delegata. *Ordinaria* est quæ alicui competit ratione officii, quod ei fuit demandatum, cuique adnexa est animarum cura: ut sunt Papa, Episcopi, sede vacante Vicarii capitulares; Archiepiscopi cum visitant subditos suffraganeorum; Prælati Reli-

¹ Hodie tamen constitutum est, quod *Litteræ Patentes* debeant consignari intra mensem decembris. Ad totum tamen martium perdurant, etsi non consignentur.

gionum, ac Parochi. — *Delegata* est quæ alicui vel tacite vel expresse legitime confertur ab habente primam, id est ordinariam. Excipe Parochos, qui etsi possint suos parochianos etiam in aliena Diœcesi confiteri ex declaratione S. C. C. 3 dec. 1707: non tamen possunt aliis conferre facultatem confessiones audiendi neque in ipsa Parœcia. Nam eorum ordinaria jurisdictione non est omnimoda, cum sit tantum pro foro pœnitentia: pro foro autem externo non habeant nisi jurisdictionem limitatam et secundum quid, nempe relate ad nudam administrationem¹ (R).

Hæc autem delegata jurisdictione acquiritur tum ab homine, tum a jure. *Ab homine*, quando Ordinarius illam alteri committit, vel alteri licentiam concedit Confessarium sibi eligendi. *A jure*, quando jus vel legitima consuetudo certis personis permittit, ut absolvant, aut ut ab electo Confessario ubique absolvantur. Qui tamen permissionem habent eligendi Confessarium, non possunt eligere, nisi approbatum vel Parochum. Hanc autem permissionem seu privilegium habent: 1. ex consuetudine Reges et Principes; sed pro se tantum, et modo supremo gaudeant dominio. Item domestici Pontificis: item Cardinales, qui præterea Romæ degentes possunt non sibi tantummodo, sed etiam propriæ familiæ Confessarium eligere; 2. ex jure Episcopi omnes, etsi sint tantum titulares et quamvis nondum consecrati, modo sint confirmati. Item Prælati minores exempti, et Superiores regulares locales². Episcopi autem possunt secum conducere Confessarium jam approbatum, et ei confiteri etiam in aliena Diœcesi³.

Amittitur vero hæc confitendi delegata potestas: — 1. per

¹ V. Bouix, *De parochia*, p. I, c. v, ubi multis probat nomen *pastoris* improprie parochis tribui, cum hæc indicet potestatem gubernandi cum jurisdictione proprie dicta et legislativa; revera tota antiquitas solos Episcopos hæc denominatione designabat.

² Non tamen Parochi: et contraria propositio damnata est ab Alexandro VII, sub n. 16. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 544 et 565.

³ Verum si Episcopi eum non conducunt, confiteri debent approbato ab Ordinario illius loci, ut declaravit S. C. C. ac confirmavit Gregorius XIII, 1 dec. 1582.

revocationem superioris qui illam tribuit; per quas causas enim res nascitur, per easdem solvitur; — 2. morte delegantis (vel ejus cessatione ab officio), si tamen delegatio sit de audienda tantum alicujus personæ confessione aut sit tantum pro casu particulari, nec hæc confessio adhuc sit incœpta, ut jure constitutum est¹. Si enim delegatio sit generalis a Papa proveniens, communis sententia et praxis est, eam non extinguere per delegantis mortem; nam *decet concessum a Principe beneficium esse mansurum*². Imo etsi ab Episcopo proveniat delegatio generalis, adhuc ea non extinguuntur, quamvis confessio nondum cœpta sit, nisi vel a successore revocetur, vel præfixum tempus elabatur. Hoc certe firmatur tum a vulgari adagio: *Gratia facta non expirat per mortem concedentis*³, tum a consuetudine generali et praxi. Et revera, Episcopo defuncto, vel cessante e suo officio, adhuc Confessarii antea deputati in suo munere et officio perseverant in Confessionibus audiendis usque ad tempus ab illo Episcopo definitum.

Quæres: *An Vicarius generalis episcopi habeat jurisdictionem ordinariam etiam in foro sacramentali, ita ut possit audire confessiones, et aliis eas audiendi potestatem concedere?* Aliqui pauci negant cum Soto et Ledesma, ex eo quod mortuo episcopo, cesset ejus jurisdictio, hæc porro non cessaret, si esset ordinaria. Attamen verior, communior et recepta sententia cum Fagnano, Sylvio, Filliucio, Bossio, Sanchez, etc., affirmat. Ratio quia vicarius generalis, supposita nominatione episcopi, jurisdictionem habet ordinariam tam in civilibus quam in spiritualibus, non jam ab episcopo, sed a canone qui dicit illum facere unum tribunal cum ipso episcopo⁴. Confirmatur ex Tridentino; nam quando vult Concilium excludere vicarium a facul-

¹ Ex Decreto Greg., l. I, t. XXIX: *De Off. et potest. jud. deleg.*, c. XIX et XX.

² Cap. *Si super grat.* IX, de off. deleg. in 6. Excipiunt nisi sit facta his verbis: *Usque ad beneplacitum nostrum, vel ad arbitrium nostrum, et similibus, quia voluntas morte vel renuntiatione finitur.* — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. I, n. 198.

³ C. *Si super grat.* IX, de off. deleg. in 6. — V. Liguori, *Homo Apost.*, tract. XVI, n. 82.

⁴ Ex c. II, *De consuet.* in 6; et c. *Romana* de appell. in 6.

tate absolventi ab hæresi, id exprimit¹; ergo supponit facultates episcopi, nisi expresse a jure restringantur, intelligi communitates etiam vicariis generalibus. Quod si mortuo episcopo, vicarii jurisdictio cesset, ideo est quia deficiente episcopo, ipse cessat esse vicarius; non quia ejus jurisdictio non sit ordinaria: quando enim ille vicarius est, ordinaria jurisdictione gaudet, adeo ut liberum sit episcopo Vicarium non eligere, non tamen ejus jurisdictionem quam tenet a jure communi, coarctare, semel ipsum elegit.

99. Q. 4. *An jurisdictio necessaria sit ad Pœnitentiæ Sacramentum?*

R. Nonnulli sub finem sæculi XVIII cum Aloysio Litta et Joanne Guadagnini contendere ausi sunt, tum approbationem Episcopi ad Confessiones valide excipiendas non consistere in jurisdictione, sed in solo idoneitatis testimonio; tum Confessarios omnes vi Ordinis ab omni casu reservato valide, si non licite, absolvere posse. Verum certum omnino est, imo fidei proximum ad valide absolvendum præter potestatem Ordinis requiri potestatem jurisdictionis: id eruitur ex Concilio Florentino, ubi in Decreto ad Armenos de hoc Sacramento legitur: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos habens auctoritatem ordinariam, vel ex commissione.* Et Tridentinum ait: *Quoniam natura et ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit et verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatum non habet jurisdictionem*². At absolutio nullius momenti,

¹ Sess. XXI, c. VI, de R. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 558. — Bouix, *De Episcopo*, p. V, c. XXII.

² Sess. XIV, c. VI. Addatur proscriptio thesis 37 Pseudosynodi Pistoriensis lata in Bulla *Auctorem fidei*, ubi doctrina illius Conciliabuli hac in re sic intellecta, quod ad validum usum hujus potestatis non sit necessaria ordinaria vel subdelegata illa jurisdictio, sine qua Tridentinum declarat nullius momenti esse absolutionem a Sacerdote prolatam, proscripta fuit ut falsa, temeraria, erronea, pernicioza, Concilio Tridentino contraria et injuriosa. Et valet licet tantum agatur de absolvendo a venialibus, vel a mortalibus jam remissis, ut merito docet ex Decret. Innocentii XI Benedictus XIV, *Notificatione* LXXXVI, n. 7, et *Constit. Apostolica*. Sane esto quod istorum Confessio sit libera; absolutio tamen semper est sententia judicialis, quæ ferri debet in designatos subditos.

non tantum illicita, sed etiam invalida debet existimari. Ratio est: Pœnitentiæ ministerium exercetur ad modum iudicii forensis; sed in causis forensibus sententia nequit valide pronuntiari, nisi ab eo iudice qui in litigantes habet jurisdictionem.

Ex Synodo Novariensi excommunicatio ipso facto incurritur, a Sacerdote, qui non approbatus hoc sibi ministerium vindicat extra necessitatem (pag. 117).

Sed (dices) nonne Sacerdotes in ipsa ordinatione accipiunt omnes potestatem absolvendi a peccatis, sic dicente Episcopo consecrante: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt? — R. Potestas Ordinis est omnino distincta a potestate jurisdictionis: Duplex est spiritualis potestas, ait D. Thomas, una quidem sacramentalis, alia jurisdictionalis. Sacramentalis est quæ per aliquam consecrationem confertur; omnes autem consecrationes Ecclesiæ sunt immobiles, manente re quæ consecratur; et ideo talis potestas secundum suam essentiam remanet in homine qui per consecrationem eam est adeptus, quando vivit, sive in schisma sive in hæresim labatur... Potestas autem jurisdictionalis est quæ ex hominis injuntione confertur, et talis potestas non immobiliter adhæret¹.

100. Q. 5. An valida sit absolutio data a Confessario cum jurisdictione tantum probabilis; vel solummodo præsumpta; vel si ea ex errore credatur adesse, cum tamen revera non adsit?

R. Ad 1: Quando est sub opinione, an Confessarius in tali casu habeat jurisdictionem, et hinc inde militant solidæ rationes, adeo ut iudicium in seipsa spectata remaneat æque probabilis seu dubia, tunc aliqui pauci cum Antoine et Concina absolute negant validam esse absolutionem, quia ex propositione ab Innocentio XI damnata, non licet in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore: certo autem sacramenta exponerentur periculo frustrationis in nostro casu. Unde qui amplectitur opinionem probabilem Doctorum asserentium, v. g., in hoc vel illo casu Confessarium habere jurisdictionem absolvendi a reservatis, vel privilegium quod habebat, nondum esse revocatum, et illi innixus absolvit, illicite et invalide facit. — Alii vero communiter illam absolutionem universe valere affirmant cum Croix, Filliucio, Lessio, Lugo, Viva, etc.; quia est consuetudo universalis (ut ipsi dicunt) sic absolvendi in Ecclesia. Et

¹ 2, q. 59, a. 3 — Prælectiones juris Can. in Semin. S. Sulpit. Parisiis, 1859, t. I.

merito, ne scilicet Confessarii sæpius sint anxii circa veritatem jurisdictionis: porro consuetudo tribuit jurisdictionem.

Sed nos cum Barbosa, Elbel, Gobat, Holzman, Sporer, Suarez et aliis distinguimus: vel aliqua tunc adest causa gravis necessitatis aut magnæ utilitatis, vel non. Si causa non adest, non licet sacramentum administrare; quia licet Ecclesia ob bonum animarum bene censi possit jurisdictionem supplere; tamen non præsumitur, nulla rationabili causa accedente, velle connivere meræ libertati confessoriorum, quidquid tandem ipsi credant ac operentur. Si vero gravis causa adest, tunc fas est uti jurisdictione speculative tantum probabilis; cum enim adsit in Ecclesia consuetudo universalis (ab Ecclesia non ignorata) ferme omnium Confessoriorum absolvendi pœnitentes cum tali jurisdictione, et agatur de re, quæ ab Ecclesia ipsa suppleri potest, certo suppleri præsumitur in dicto casu gravis necessitatis aut magnæ utilitatis ob bonum animarum, ne dicamus ipsam tolerare sententiam quæ nimium vergit in fidelium perniciem: quod nefas suspicari. Eo igitur in casu Confessarius noster in praxi non absolvit cum sola opinione probabilis; sed cum sententia moraliter certa, non quidem directa, sed reflexa. Nec obstat propositio damnata; nam illa loquitur de opinionibus circa ea, in quibus nihil potest Ecclesia, id est circa Sacramentorum materiam et formam; non vero circa jurisdictionem, quæ ab Ecclesia tribuitur quando et quoties et quibus ipsi libuerit.

Censetur autem gravis causa adesse: 1. si urgeat præceptum annuæ Confessionis, nec alius adsit Confessarius qui certa gaudeat jurisdictione; 2. si pœnitentes indigeant auxilio talis Confessarii; 3. si pœnitens deberet complicem patefacere alium adeundo; vel secus remanere debeat in mortali; 4. si Confessarius, qui habet jurisdictionem probabilem tantum, timeat ne secus pœnitens apud alium sacrilege confiteatur¹.

R. Ad 2: Si præsumptio consensus illius qui jurisdictionem tribuere potest, fundatur in signis, quæ indicant consensum præsentem, v. g., si Sacerdos, quem constat non habere jurisdictionem, Confessiones excipiat, præsentem vel scientem nec contradicente Episcopo (qui facile valeat obsistere) sufficit; esset tacite concessa. Si vero indicant tantum consensum de futuro, non sufficit, v. g., si certo scias superiorem consensurum, si nesciret te confessiones audire; quia consensus futurus non præbet jurisdictionem pro tempore præsentem. Neque illa potest postea rata haberi; quia valor Sacramentorum nequit suspendi. Item neque sufficit solus internus consensus, cum iudicium sic com-

¹ V. Liguori, Op. Mor., l. VI, n. 575.

municari non possit hominibus; sed est manifestanda cui tribuitur¹.

R. Ad 3: Si error, quo creditur talem Sacerdotem habere jurisdictionem, sit communis et jungatur cum titulo colorato, certum est apud omnes, Ecclesiam jurisdictionem supplere: et ipso jure probatur². Ratio est, quia alias multæ animæ perirent; ideoque rationabiliter præsumitur Ecclesia supplere. Diximus: 1. si error sit *communis*, id est omnium vel fere omnium in loco, ubi excipitur Confessio; alioquin non metuendum publicum damnum. Neque ideo Ecclesia jurisdictionem suppleret: Ecclesia enim ut provisor generalis non censetur supplere, nisi ratione boni communis; nam gubernator universalis ad solum bonum generale societatis attendit; 2. cum *titulo colorato*, quod evenit, quando titulus est quidem nullus, sed vere existens coram hominibus, id est collatus a legitimo superiore, et ideo præ se ferens speciem veri tituli; sed ob aliquem latentem defectum invalidus, uti si quis revera obtinuerit titulum Parochi, sed invalide ob latentem simoniam.

101. *Sed quid (quæres) si error sit quidem communis, sed titulus sit tantum existimatus, fictus, præsumptus, seu putativus; id est si a fidelibus titulus reputatur quidem adesse et a proprio superiore credatur collatus; sed nullus omnino extet, cum nullum dederit superior?*

R. Plures cum Bonacina, Lugo, Lessio, et Suarez tumentur (merito probabiliter, ratione spectata) Ecclesiam adhuc supplere jurisdictionem; quia cum adest error communis, recurrit eadem ratio, quod nempe Ecclesia pro bono fidelium præsumitur jurisdictionem supplere; cum eadem adæquata ratio communis boni æqualiter urgeat pro solo errore communi, et pro titulo colorato. Attamen communior sententia (hodie in praxi admissa) cum Alasia, Busembaum, Roncaglia, Concina, Sylvester, Sporer, etc., negat sufficere solum errorem sine titulo: et ita decisum referunt a S. C. C. 41 dec. 1685³. Et

¹ Aiunt tamen illum valide absolvere, qui mittit nuntium Episcopo pro confirmatione facultatis, et eo tempore quo certo præsumit obtentam facultatem, absolvit licet nondum redierit nuntius; quia hic illius personam representat. Agit tamen illicite, cum Sacramentum nullitatis periculo exponat, posset enim Episcopus ex causis sibi notis confirmationem negare; vel ex aliquo accidenti contingere nondum potuisse episcopum inveniri. Aliter esset, si certo sciat Patentes renovatas esse; tunc valide et licite Confessiones audit, etsi illas nondum acceperit.

² L. *Barbarius ff. de off. Præl.*, et cap. *Infamis*, q. 7. Sunt qui titulum *putativum* idem esse dicunt ac *coloratum*; sed communiter illum cum existimato et ficto confundunt. Ceterum hæc non est, nisi lis de nomine.

³ En declaratio S. Concilii Congregationis data 41 dec. 1685. Nempe in-

sane ordo publicus obstat quominus in societate recte constituta quis publico fungatur ministerio, si nullam a superiore delegationem aut titulum habuerit. Hinc qui in aliquo officio falsis litteris intruditur, qui delegatam jurisdictionem exercet ultra tempus adsignatum, qui titulum a non superiore (vel a superiore, sed extra limites sui juris) obtinet, in hac sententia nulliter agit (S).

102. Q. 6. *Quotupliciter quis subditur alteri quoad Pœnitentiam?*

R. Per Pœnitentiam quis alteri fit subditus:

1. Ratione *domicilii* vel *quasi-domicilii*. Sic qui in aliena Diœcesi in perpetuum vel majore anni parte habitare intendunt, cum fiant subditi, valide absolvuntur a Confessariis in illa Diœcesi approbatis.

2. Ratione *privilegii status*; sic qui alicui familiæ uniuntur, eorum jurisdictioni subduntur, qui eidem familiæ præsumunt. Hoc contingit Novitiis et familiaribus Regularium; si tamen Monasterii expensis, inter illius septa et sub eorum obedientia actu inserviunt, prout limitant sacri canones.

3. Ratione *consuetudinis*, quatenus hæc est indicium consensus a superiore præstiti. Constat etiam ex ipso jure canonico per legitimam consuetudinem veram jurisdictionem tribui⁴; et ex facto quotidiano. Sic ex consuetudine qui per-

terrogata, an Cappuccini, qui in Patavina Diœcesi Confessiones exceperant sine licentia Episcopi illius Diœcesis, valide absolvissent, quia aliqui ex his erant in aliena Diœcesi approbati, alii vero ab Episcopo quidem Patavino ad annum, sed jam elapsam, S. Congregatio respondit: *Illicite et invalide Confessiones exceperunt, sed non esse inquietandos illos, qui bona fide confessi sunt. Attamen si ipsi confessi hoc resciverint vel de invaliditate Confessionis dubitaverint, eosdem teneri reiterare Confessionem*. Ubi vides aperte errorem communem, nempe omnium fidelium putantium illos religiosos veros esse confessores; sed titulus approbationis episcopalis per litteras patentes, quam fideles adhuc adesse credebant, cessaverat. Respondit autem *non esse inquietandos qui in bona fide, nē inde scandala et perturbationes orirentur; aliunde si in bona fide per aliam confessionem justificantur, si forte indigeant*. — V. Benedictus, *Notificatione* LXXXIV, ubi declaratio per extensum habetur. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 572.

⁴ Cap. *Cum contingat l de foro comp.* — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 575. In hoc casu non nuda consuetudo jurisdictionem tribuit; sed superior est qui consuetudinem illam sciens acceptat, qui enim non renuit in eo renuere potest et debet, consentire censetur in illo; ex dictis *de consuetudine*.